

СИСТЕМНІ ПІДХОДИ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ПІСЛЯ КРИЗИ

**Нікітіна Д. О,
здобувачка вищої освіти групи МЕН 3/2,
Миколаївський національний аграрний університет**

Сучасна економіка характеризується високим рівнем динамічності та непередбачуваності, що робить підприємства вразливими до кризових явищ. Кризові ситуації можуть бути як зовнішніми - економічні потрясіння, зміни регуляторної політики, коливання валютних курсів, так і внутрішніми - неефективне управління, низька інноваційна активність, проблеми у виробничих процесах. Підприємства, що опинилися у кризовому стані, стикаються з низкою викликів: дефіцитом ліквідності, зниженням рентабельності, втратою ринкових позицій, демотивацією персоналу та дисбалансом внутрішніх процесів [1]. Для подолання таких явищ і забезпечення сталого розвитку доцільним є застосування системних підходів управління, які розглядають підприємство як цілісну структуру, де всі елементи взаємопов'язані та взаємовпливають.

Відновлення підприємства після кризи починається з комплексної діагностики його стану - фінансових показників, виробничих процесів, кадрового потенціалу та ринкової позиції. Основні інструменти діагностики включають SWOT-аналіз, фінансовий аудит, оцінку ризиків і прогнозування сценаріїв розвитку. На основі результатів формується стратегія відновлення, яка охоплює реструктуризацію боргів, оптимізацію витрат, модернізацію виробництва, пошук нових ринків збуту та підвищення ефективності управління [2].

Подальший етап - реалізація антикризових заходів, що передбачає скорочення непродуктивних витрат, інвестиції в сучасне обладнання, підвищення кваліфікації персоналу та формування корпоративної культури. Для відновлення мотивації працівників впроваджуються сучасні системи стимулювання, що забезпечують їх залученість до процесів розвитку. Важливою

умовою є моніторинг результатів і гнучке коригування стратегії відповідно до змін зовнішнього середовища [3].

Системний підхід передбачає поєднання стратегічного, операційного та інноваційного управління. Такий підхід дозволяє не лише подолати наслідки кризи, а й створити адаптивну організаційну модель, здатну реагувати на виклики майбутнього. Для аграрних підприємств, що функціонують в умовах воєнного стану та кліматичних ризиків, системність управління означає баланс між економічними результатами, соціальною відповідальністю та екологічною безпекою.

Важливим аспектом системного управління є інтеграція інноваційних технологій, цифрових платформ і елементів штучного інтелекту у процеси планування, логістики, фінансового аналізу. Це підвищує точність управлінських рішень і зменшує вплив людського фактора. Окрім цього, системний підхід сприяє формуванню корпоративної культури відкритих комунікацій, де персонал активно залучений до процесу змін і розвитку.

Таким чином, системні підходи до відновлення та розвитку підприємства після кризи дозволяють вирішувати ключові проблеми, що виникають у кризовий період, забезпечують координацію внутрішніх процесів, підвищують гнучкість організації та сприяють сталому економічному зростанню. Підприємства, які впроваджують системні методи управління, здатні ефективно адаптуватися до зовнішніх викликів, мінімізувати ризики та формувати стійку траєкторію розвитку навіть у складних економічних умовах, що робить системний підхід стратегічним інструментом забезпечення стабільності й конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Аберніхіна І. Г. Системний підхід до управління ризиками на підприємстві: порівняння міжнародних стандартів і розробка функціональної моделі. *Економіка та держава*, 2025, №55, с. 21. DOI: [10.32782/2308-1988/2025-55-21](https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-21).

2. Вербівська Л. В., Кушнір І. В., Романюк А. С. Діагностика кризового стану підприємств у сучасних умовах господарювання. *Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*, 2018. DOI: [10.32839/2304-5809/2018-12-64-60](https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-60).

3. Білоус С. П., Трохименко А. С., Камінський В. В. Стратегічне управління розвитком підприємства в умовах кризи та військових викликів. *Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*, 2024.

*Науковий керівник – Олійник Т. Г.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

РОЛЬ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ВІДБУДОВІ БІЗНЕСУ

**Нікітіна Д. О.,
здобувач вищої освіти, факультету менеджменту,
Кушнірук В. С.,
к.е.н., доцент,
Миколаївський національний аграрний університет**

Сучасний бізнес постійно стикається з викликами, такими як економічні кризи, війни, пандемії, технологічні зміни та нестабільність ринків. У таких умовах саме менеджмент відіграє ключову роль у забезпеченості стабільності підприємства, його відновленні та подальшому розвитку. Ефективне управління дозволяє бізнесу адаптуватися до нових реалій, мінімізувати втрати та сформулювати стратегію сталого зростання. Водночас, недостатня компетентність управлінців у післякризовий період може призвести до поглиблення проблем і втрати конкурентоспроможності.

Питання ефективного менеджменту у післякризовий період досліджувалися багатьма науковцями, які підкреслюють роль лідерства, стратегічного мислення та інноваційного підходу у відновленні підприємств. У